

SAMLENOTAT

Klima- og energiministeriet
10. juni 2009
Ref: stkje/dho
J nr. 2102-0023
Side 1/7

Rådsmøde (Miljø) den 25. juni 2009

Rådskonklusioner: Mod en omfattende EU tilpasningsstrategi

Dok. 8997/1/09

Vedtagelse af rådskonklusioner

1. Rådskonklusioner: Mod en omfattende EU tilpasningsstrategi

Dok. 8997/1/09

Vedtagelse af rådskonklusioner

Nyt notat

1. Resumé

På rådsmødet (miljø) den 25. juni 2009 forventes vedtagelse af rådskonklusioner på klimatilpasning, som opfølgning på Kommissionens "Hvidbog – tilpasninger til klimaændringer: et europæisk handlingsgrundlag" af 1. april 2009.

Udkast til Rådskonklusionerne støtter op om hvidbogen som et handlingsgrundlag med henblik på at mindske EU's sårbarhed over for klimaændringerne. Konklusionerne støtter ligeledes hvidbogens tilgang med en to-faset proces for handlegrundlaget i forhold til klimatilpasning. Første fase (2009-2012) skal danne grundlaget for udarbejdelsen af en overordnet EU tilpasningsstrategi, der gennemføres i fase 2 (2013). Endvidere er der støtte til etablering af et virtuelt clearingcenter for at imødekomme behovet for bedre vidensdeling. Endelig understreger udkastet til konklusioner behovet for inddragelse af medlemsstaterne i Kommissionens etablering af og arbejde med en styregruppe.

2. Baggrund

Formandskabet forventer at vedtage rådskonklusioner på klimatilpasning, som opfølgning på Kommissionens "Hvidbog – tilpasninger til klimaændringer: et europæisk handlingsgrundlag" af 1. april 2009.

Hvidbogen giver et handlingsgrundlag med henblik på at mindske EU's sårbarhed over for klimaændringerne. Hvidbogen er en opfølgning på EU's grønne bog om tilpasning til klimaændringer. Det foreliggende handlingsgrundlag vil løbende skulle justeres, ud fra den til enhver tid gældende viden om klimaændringerne. Hvidbogen skal supplere medlemsstaternes indsats og støtte internationale bestræbelser på tilpasning til klimaændringer.

Hvidbogen er Kommissionens udspil til det videre handlingsgrundlag, der skal mindske EU's sårbarhed over for klimaforandringerne. Hvidbogen er bilagt tre arbejdsdokumenter for henholdsvis 1) landbrug og landdistrikter, 2) vand, kyst- og marine områder og 3) sundhed, herunder såvel humane som veterinære forhold samt plantesundhed.

Kommissionen præciserer at forslagene i hvidbogen dækker de foranstaltninger, der skal træffes i den første fase og foregriber ikke EU-budgettets fremtidige struktur og nuværende og fremtidige flerårige finansielle rammer.

De fleste initiativer vil blive taget i medlemslandene, men en EU-indsats skal medvirke til at støtte og styrke den nationale og regionale indsats. Kommissionen lægger i hvidbogen op til, at det vil være nødvendigt med en koordineret indsats i sektorer, som er nøje integrerede på EU-plan gennem det indre marked og EU-politikker samt inden for de områder, hvor effekterne af

klimaforandringerne er af grænseoverskridende karakter, herunder vand, sundhed, landbrug og fiskeri, transport og energi.

Hvidbogen lægger op til en to-faset proces, hvor fase 1 (2009-2012), som har karakter af en opbygningsfase, vil fokusere på 1) opbygning af en solid videnbase (clearingcenter), 2) integrere klimatilpasning i EU's politikker, 3) udvikling af forskellige politiske instrumenter (modelværktøjer, indikatorer samt cost-benefit analyser) og endelig 4) øget internationalt samarbejde omkring klimatilpasning.

Inden for de væsentligste sektorer foreslås også udarbejdelse af specifikke klimatilpasningsstrategier. Der lægges op til, at fase 1 skal lægge grundlaget for implementering af en EU-klimatilpasningsstrategi i fase 2 fra 2013 og frem.

Koordinering mellem EU og medlemslandene vil få høj prioritet, ligesom integration i sektorpolitikker vil være i fokus. Et kommende *clearingcenter* er et væsentligt element i forhold til øget koordination mellem EU og medlemslandene. Udvikling af værktøjer, modeller og metoder, herunder samfundsøkonomiske vil indgå i udviklingen af vidensgrundlaget.

I hvidbogen sættes fokus på integration i EU's sektorpolitikker. Inden for hvert indsatsområde bør der foretages en gennemgang af, hvordan klimatilpasning kan blive integreret. Hvidbogen foreslår, at denne gennemgang startes i fase 1.

For så vidt angår finansiering nævner hvidbogen at den netop vedtagne EU's økonomiske genopretningsplan indeholder en række forslag til klimatilpasningsrelaterede investeringer, herunder bl.a. infrastruktur og energieffektivitet. Det er væsentligt, at der for de relevante sektorer i de kommende år udvikles strategier og omkostningsskøn for tilpasningstiltag. Endvidere bør det overvejes at optimere anvendelsen af forsikring og andre virkemidler, herunder at tilskynde medlemsstaterne til at anvende EU's indtægter fra auktionering af kvoter til klimatilpasningstiltag.

Det foreslås, at der bliver etableret en styregruppe omkring 1. september 2009 samt nedsættes en række sektorspecifikke undergrupper. Styregruppen får bl.a. til opgave at medvirke til udviklingen af de fire fokusområder for fase I og skubbe på processen med udarbejdelse af nationale klimatilpasningsstrategier i medlemslandene. Inden 2012 forventes alle EU-medlemslandene at have udarbejdet nationale klimatilpasningsstrategier

Endelig omtaler hvidbogen betydningen af klimatilpasning for EU's eksterne relationer. Der peges på en række vigtige udenrigspolitiske aspekter, herunder den internationale handelspolitik, udviklingspolitikken og de sikkerhedspolitiske dimensioner, som alle bør indgå i EUs fremtidige håndtering af klimatilpasningsdagsordenen.

3. Hjemmelsgrundlag

Spørgsmålet om hjemmelsgrundlaget er ikke relevant.

4. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

5. Formål og indhold

Indholdet af udkastet til rådskonklusioner kan opsummeres som følger:

- Erindr om EU's to graders målsætning og understreger, at tilpasning er et nødvendigt supplement til reduktion af drivhusgasser, idet effekterne af klimaforandringer allerede mærkes.
- Hilser Kommissionens hvidbog om klimatilpasning velkommen som udgangspunkt for at udvikle en mere strategisk tilgang til klimatilpasning indenfor nærhedsprincippet. Mener at en indledende fase indtil 2012 bør danne grundlag for en omfattende EU-tilpasningsstrategi fra 2013.
- Understreger, at graden af klimaændringernes negative virkninger varierer på tværs af sektorer og regioner, og det forventes at øge regionale forskelle inden for og uden for EU; understreger behovet for en tværsektoriel tilgang for at øge synergieffekter.
- Erkender, at virkningerne af klimaændringerne kan variere betydeligt, og at de fleste tilpasningsforanstaltninger derfor vil skulle træffes på nationalt, regionalt og lokalt plan; Understreger behovet for en integreret tilgang på EU-plan for at støtte og styrke disse foranstaltninger, især hvor effektiv tilpasning til klimaændringen kræver grænseoverskridende samarbejde, hvor der er tæt integration på EU-plan gennem det indre marked og fælles politikker, og hvor merværdi kan skabes ved at handle på regionalt niveau.
- Understreger, at en EU-ramme for tilpasning bør udvikles med henblik på at forbedre EU's modstandsdygtighed til at håndtere konsekvenserne af klimaændringer. I en indledende fase indtil 2012, bør denne ramme fokusere på at opbygge et solidt vidensgrundlag og *mainstreaming* af tilpasning i alle relevante Fællesskabs og medlemsstats politikker. I en senere fase fra 2013 bør en omfattende EU-tilpasningsstrategi yderligere implementeres, under anvendelse af eksisterende EU-lovgivning og politikker.
- Understreger behovet for bedre vidensdeling; Støtter at de nødvendige foranstaltninger træffes for at etablere et Clearingcenter for at forbedre vidensdelingen; Opfordrer Kommissionen til at sikre den fortsatte deltagelse af medlemsstaterne i udviklingsfasen af et sådant clearingcenter.
- Understreger vigtigheden af at integrere tilpasning i alle relevante Fællesskabs- og medlemsstats politikker, samt behovet for at vurdere virkningerne af klimaændringer i alle sektorer, herunder tværsektorelle forbindelser, og at evaluere foreslåede foranstaltninger i lyset af interaktioner mellem sektorer; anbefaler desuden at enhver ændring i politikker bør analyseres mhp. at fremme en bæredygtig klimatilpasning
- Noterer sig konsekvensanalysen og arbejdsrapporterne der ledsager hvidbogen, samt Kommissionens tilgang til forebyggelse af naturlige og menneskeskabte katastrofer, og understreger, at disse dokumenter skal danne grundlag for arbejdet med tilpasning; Anerkender landbrugets potentielle rolle i at øge økosystemernes modstandskraft via etablering af 'grøn infrastruktur'.
- Tilskynder medlemsstaterne, Kommissionen og interessenter til at foretage vurderinger af omkostninger og fordele for relevante politiske områder; Understreger behovet for yderligere at undersøge mulighederne for at anvende innovative finansieringsmekanismer, såsom markedsbaserede instrumenter og offentlig-private partnerskaber; Understreger behovet for at maksimere inddragelse af den private sektor ved at udnytte private investeringer; Erkender behovet for at undersøge muligheden for forsikringsmuligheder, som supplement til tilpasningsforanstaltninger.
- Noterer sig, at Kommissionen agter at etablere en styregruppe (IASG); Understreger betydningen af en gennemsigtig og effektiv struktur for inddragelse af medlemsstaterne og behovet for klart at fastlægge mål og mandat for gruppen i tæt samråd med medlemsstaterne, således at man undgår overlap; Foreslår at IASG skal vejlede i

vurderingen af de eksisterende EU-politikker og integration af tilpasning i disse politikker, og skal sikre, at repræsentanter for en bred vifte af interessenter høres regelmæssigt.

- Bekræfter, at EU's eksterne samarbejde, bør forbedres væsentligt for bedre at integrere tilpasning i nabolandene og i andre lande, især de mest sårbare udviklingslande; Erindre marts 2009 rådskonklusionerne, bl.a. forslaget om, at en Københavneraftale skal levere en ramme for tilpasningsindsatsen på grundlag af et internationalt partnerskab og solidaritet; Anerkender at yderligere finansiering fra relevante kilder vil være nødvendige for at dække omkostningerne ved tilpasningen i udviklingslandene.
- Understreger behovet for at fremme økosystembaserede tilgange og en bedre forståelse af den rolle samfund og økosystemer spiller i tilpasningsforanstaltninger.

6. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

7. Gældende dansk ret og forslagets konsekvenser herfor

Rådskonklusionerne indeholder støtte til forslag til initiativer på en lang række områder, der efterfølgende kan berøre flere danske sektormyndigheder. Kommissionens ambitionsniveau vil først blive reelt afspejlet, når der i de kommende år (fase 1) formuleres mere konkrete forslag til initiativer.

8. Forslagets konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet

Rådskonklusionerne har ikke i sig selv statsfinansielle konsekvenser. Det må forventes, at rådskonklusionerne følges op af konkrete forslag, der kan have statsfinansielle og samfundsøkonomiske konsekvenser.

9. Høring

Udkast til rådskonklusioner er ikke sendt i høring.

Samlenotat blev behandlet på mødet i Klima- og Energipolitisk Specialudvalg den 14. maj 2009. Specialudvalgets medlemmer havde følgende bemærkninger:

Dansk Skovforening ønskede en præcisering af afsnittet om grøn infrastruktur under regeringens holdning.

Landbrugsrådet bemærkede, at man var nødt til at tage et forbehold, da man ønskede at nærlæse notatet nærmere. Landbrugsrådet har senere meldt tilbage at man ikke har problemer med teksten.

Greenpeace ønskede en præcisering af afsnittet om regeringens generelle holdning til klimatilpasning, idet man fandt den oprindelige formulering uklar og vag.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen kan som helhed bakke op om linjen i konklusionerne. I forhandlingerne af konklusionsteksten lægges der, i forlængelse af dansk holdning til hvidbogens indhold, fra dansk side vægt på nedenstående:

Regeringens holdning er at klimatilpasning er en løbende proces. Regeringen finder derfor at en vigtig del af klimatilpasningen er en aktiv og omfattende informationsindsats og organisering på området.

Klimatilpasning er i udgangspunktet et nationalt anliggende, men der er en række områder, hvor der er en klar merværdi ved EU-tiltag, eller områder hvor EU-tiltag er nødvendige pga. tilpasningsproblemers tværnationale karakter eller idet sektorregulering (der er relevant ift. tilpasning) i forvejen er integreret på EU plan. Regeringen er derfor generelt positiv overfor Kommissionens hvidbog, særligt i nødvendigheden af vidensdeling mellem medlemslandene og generet ift. ovenstående områder. Denne EU-klimatilpasningsindsats skal primært understøtte initiativer i medlemslandene.

Regeringen arbejder for at rådskonklusionsteksten afspejler Kommissionens forslag om en to-faset tilgang med en fase 1 (2009-2011) med fokus på opbygning af solidt vidgrundlag om klimaændringernes virkninger, samfundsøkonomiske analyser, modeller mv. og med en fase 2 (2013 og frem) med fokus på implementering af en generel EU tilpasningsstrategi ift. ovenfor nævnte områder.

Regeringen arbejder for konklusionstekst om, at klimatilpasning bliver integreret i EU's politikker, finansieringsmekanismer og forskningsprogrammer, hvor der er behov herfor, så hurtigt som muligt.

Endvidere støtter regeringen konklusionsteksten om at der etableres et *clearingcenter* med fokus på sammenhænge mellem klimaændringer og sektorerne bl.a. som grundlag for udvikling af retningslinier og overvågningsmekanismer vedrørende klimaændringernes effekter. *Clearingcenteret* bør integreres i eksisterende forskningsinstitutioner og – netværk, herunder EEA, JRC, PEER og WHO og basere sig på de samme rapporteringsstandarder. Der er vigtigt, at *clearingcenteret* tilføjer merværdi til nationale initiativer og udvikles i tæt samarbejde med de medlemslande, der allerede har udviklet nationale web-portaler, herunder Danmark. I forbindelse med etableringen af et *clearingcenter* har Regeringen endvidere den holdning, at Danmark bør bidrage aktivt med sine erfaringer fra organiseringen som opfølgningen på den danske klimatilpasningsstrategi.

Regeringen arbejder for at rådskonklusionerne anerkender den rolle som såkaldt 'grøn infrastruktur' vil kunne udfylde for at øge økosystemernes modstandskraft, f.eks. i samspil med landbrugspolitikken. Eksempler på 'grøn infrastruktur' kan være 'våde enge', som kan virke som naturlige bufferzoner, eller et varieret sortsvalg, som kan bidrage til at reducere sygdomme og skadedyr samt invasive arter. Denne tilgang kan resultere i en række win-win situationer, der, foruden en positiv effekt på økosystemer, kan vise sig at være mere omkostningseffektive end traditionelle infrastruktur anlægsforanstaltninger (f.eks. højere diger).

Regeringen kan endvidere tilslutte sig en medlemslandeinddragelse, som rådskonklusionerne lægger op til med oprettelse af en form for "styregruppe" tilknyttet en række tekniske arbejdsgrupper. Der er dog behov for en nærmere afklaring af styregruppens mandat.

11. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Udkast til rådskonklusioner har været drøftet på arbejdsgruppeniveau. Der er en generel positiv holdning til rådskonklusioner og hvidbogen fra de øvrige EU-lande. Dette gælder både i forhold

til en to-faset tilgang - med primært fokus på etablering af et bedre vidensgrundlag i fase 1 - og i forhold til det fokus på sektorer, der er lagt med udarbejdelse af de tre separate arbejdsdokumenter. Landene er ligeledes generelt positive over for etablering af et clearingcenter, samt nedsættelse af en styregruppe om end der på nuværende tidspunkt er en række uklarheder både med hensyn til clearingcentrets organisering og indhold og styregruppens rolle.

12. Tidligere forlæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.